



CONVENANT DIERENWELZIJN

Vlaams Parlement

M. Gore

06/06/2018



DAGORDE

1. Over FEBEV: een korte introductie
2. Convenant dierenwelzijn
3. Externe doorlichting door de Werkgroep Dier & Welzijn
4. Controles Dienst Dierenwelzijn 2017
5. Ervaringen vanuit het werkveld
6. Conclusies



1. OVER FEBEV



FEBEV = Federatie van het Belgisch Vlees

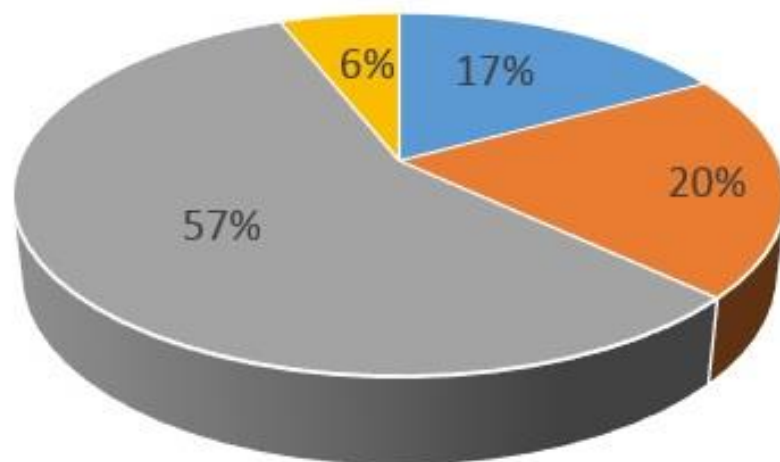
De nationale sectorfederatie voor slachthuizen, uitsnijderijen en groothandels, specifiek voor runderen, varkens, schapen en paarden.

Opgericht in 2004, volledig gefinancierd door 130-tal leden.



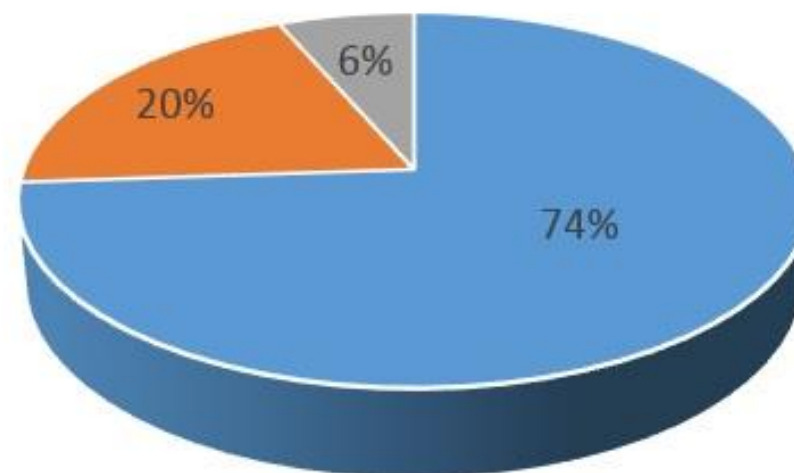
- 96% van het zakencijfer in de varkensvleessector en 85% in de rundvleessector
- Op vlak van het aantal slachtingen (varkens, runderen, kalveren, schapen, geiten, eenhoevigen): representativiteit van 96%

Huidige activiteitenverdeling leden



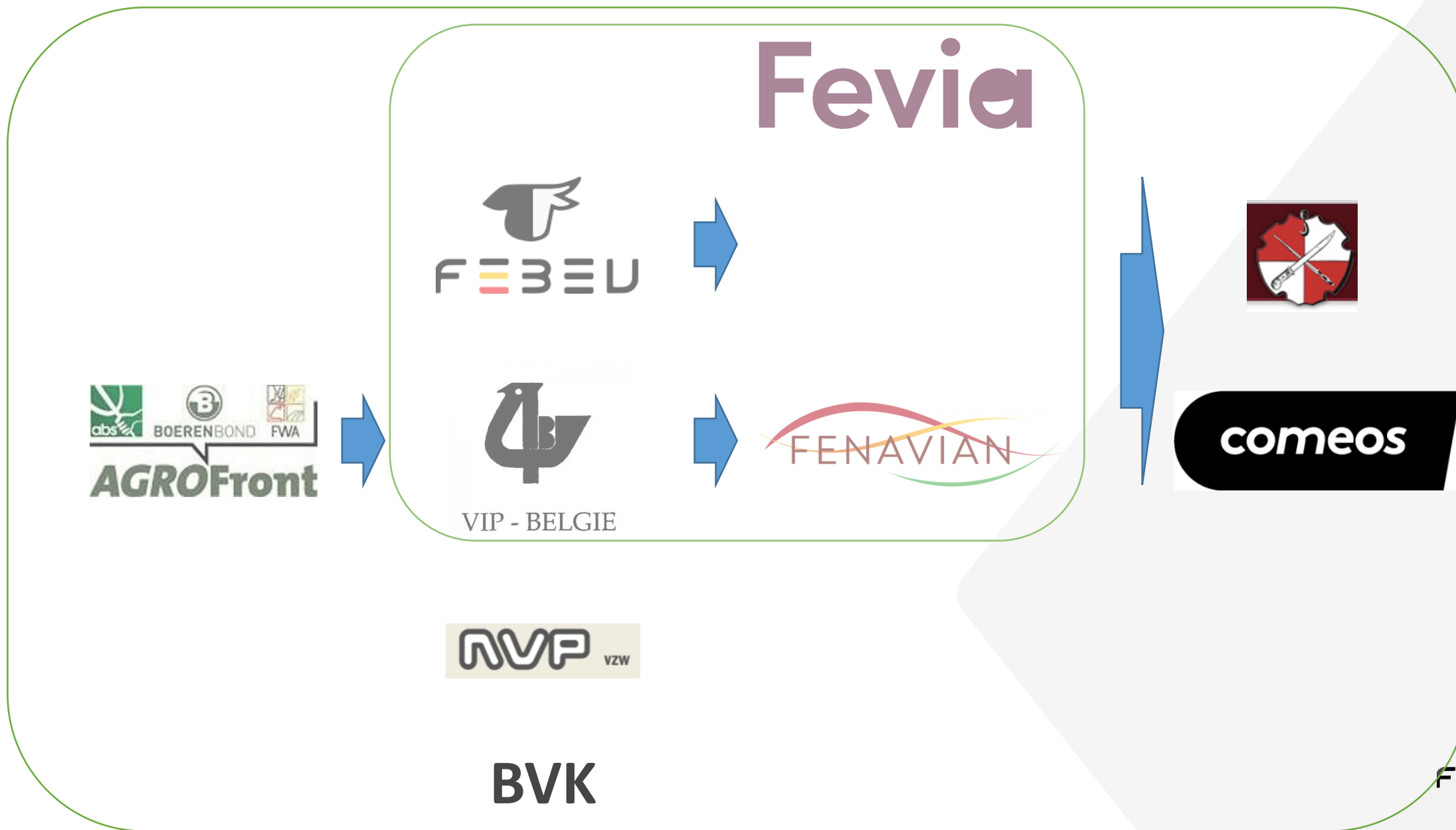
- Slachthuizen
- Slachthuizen met uitsnijderij
- Uitsnijderijen
- Groothandels

Huidige ledenverdeling per gewest



- Vlaanderen
- Wallonië
- Brussel

FEBEV in het landschap aan federaties...



2. CONVENANT DIERENWELZIJN





Ondertekening 03/2017 van het
dierenwelzijnsconvenant tussen
Minister Weyts en FEBEV

PROGRESSIE CONVENANT DIERENWELZIJN

Brussel (in de steigers)

Ondertekening ?/2018

Audits 2018

Finaal rapport 2018

Vlaanderen

Ondertekening 10/04/2017

Audits van 09 tot 12/2017

Finaal rapport 03/2018

Vlaams parlement 03-04/2018

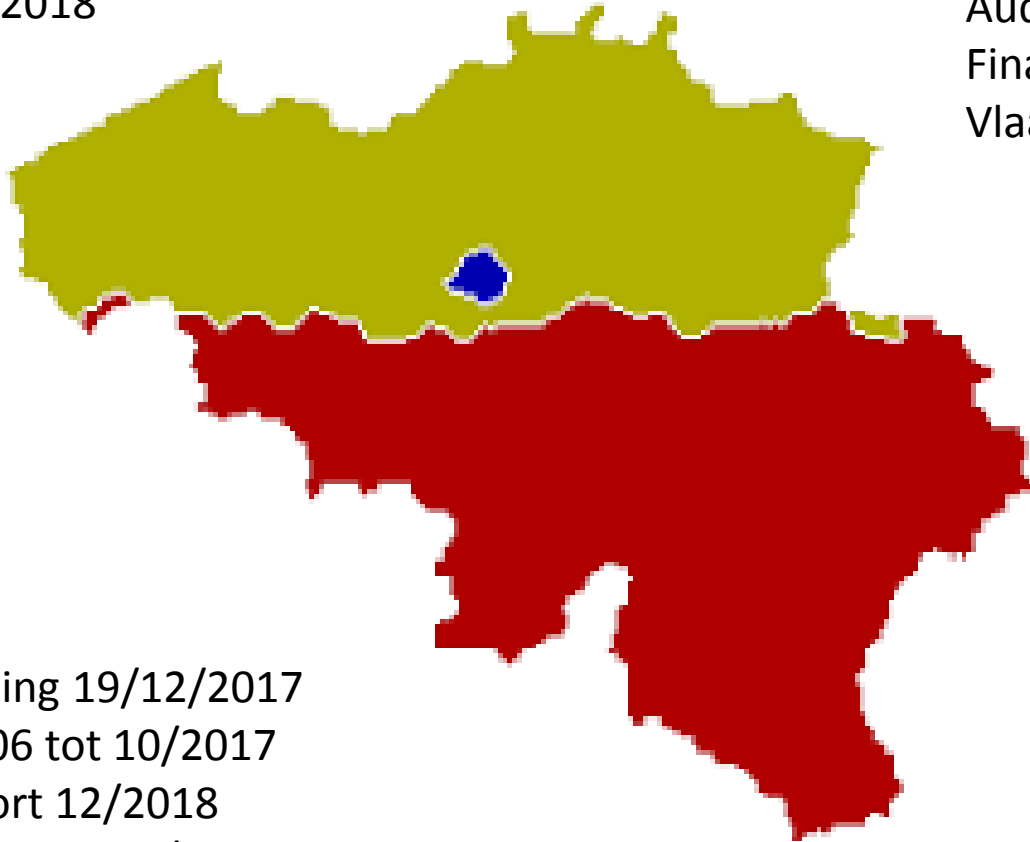
Wallonië

Ondertekening 19/12/2017

Audits van 06 tot 10/2017

Finaal rapport 12/2018

Waals parlement 12/2018



INHOUD CONVENANT DIERENWELZIJN

1.CAMERATOEZICHT

Cameratoezicht stelt een operator in staat om een vorm van monitoring toe te passen als aanvulling op de controles en opvolging die gerealiseerd worden op het terrein. Het beeldmateriaal zal de operator in staat stellen om structurele problemen te capteren alsook het personeel te sensibiliseren wat finaal zal uitmonden in de verbetering van de operationele opvolging in het kader van dierenwelzijn. Het verschaft inzicht in de toegepaste werkmethoden op het terrein voor toezichthouders, wetende dat senior management geen continue aanwezigheid op de werkvloer kan garanderen.



1. CAMERATOEZICHT

FEBEV engageert zich om zijn leden te verplichten tot het **plaatsen van camera's op strategische locaties voor het dierenwelzijn**, met name ter hoogte van de losplaats, de stalomgeving, de drijfgang, de verdoving en de steekplaats.

FEBEV stuurt aan op het respecteren van de **privacywetgeving** wat de registratieduur betreft (maximum 14 dagen). De beelden zelf zijn op het bedrijf zelf ter beschikking voor de aangestelde persoon van de bevoegde instantie, en dit in aanwezigheid van een aangestelde persoon van de betrokken onderneming.

1. CAMERATOEZICHT

De bevoegde dienst communiceert de naam van de contactpersoon aan het slachthuis zodat deze laatste kan worden opgenomen op de lijst van aangestelde personen met machtiging om inzage te krijgen in het beeldmateriaal.

FEBEV engageert zich om de slachthuizen de functie van **AWO eveneens toegang** te verschaffen tot de camerabeelden.

FEBEV en de bevoegde dienst werken de modaliteiten uit om te komen tot de **aantoonbaarheid van het toezicht op het beeldmateriaal**.

2. ANIMAL WELFARE OFFICER FUNCTIE

*De animal welfare officer (AWO) bekleedt een belangrijke functie binnen de onderneming aangezien deze erop toeziet dat de van toepassing zijnde procedures en werkinstructies worden toegepast teneinde **de opvolging van de eisen in relatie tot dierenwelzijn** te verzekeren. (Verordening 1099/2009). De verantwoordelijkheden zijn eenduidig vastgelegd (**artikel 17 van VO 1099/2009**).*



2. ANIMAL WELFARE OFFICER FUNCTIE

FEBEV engageert zich om zijn leden duidelijk te maken dat de **functie van AWO dient te worden verstevigd** middels de invoering van volgende elementen binnen de organisatie:

- Opname van de AWO als **stafffunctie**
- Het organigram dient aantoonbaar te maken dat de AWO een **rechtstreekse rapporteringsbevoegdheid** heeft naar het (senior) management
- De **management review** uitgevoerd door het bedrijf dient duidelijk te maken dat de prestatie van het bedrijf op vlak van dierenwelzijn werd geëvalueerd en al dan niet aanleiding heeft gegeven tot de creatie of bijsturing van doelstellingen die het bedrijf zich voorneemt te realiseren.

2. ANIMAL WELFARE OFFICER FUNCTIE

De bevoegde dienst onderzoekt de mogelijkheid om de **functie van AWO te laten erkennen** (idem bij voorbeeld een milieucoördinator).

De bevoegde dienst onderzoekt de mogelijkheid tot het **beschermen van de AWO** bij het communiceren van eventuele inbreuken in het kader van dierenwelzijn aan de bevoegde dienst. Deze bescherming strekt zich uit van het ogenblik van communicatie van de inbreuk aan de bevoegde dienst tot het afsluiten van het incident. Deze maatregel beoogt het vermijden van een nadelige beïnvloeding bij het melden van inbreuken.



3. DOORLICHTING VAN DE SECTOR



Een **doorlichting van de sector op vlak van dierenwelzijn** wordt gevraagd door een onafhankelijke partij. Voor FEBEV is het essentieel dat een eventuele doorlichting los van een analyse ook een **actieve bijdrage kan leveren in de verbetering en/of uitbreiding van de opleidingen** naar dierenwelzijn en eventueel kan kaderen in begeleidingstrajecten voor slachthuizen.

De Thomas More Hogeschool (Associatie KULeuven) is voor de sector de autoriteit in België op vlak van dierenwelzijn. Zij staan op vandaag in voor de organisatie van de opleidingen AWO. Bijkomend hebben zij een expertise opgebouwd op nationaal en internationaal vlak.

3. DOORLICHTING VAN DE SECTOR

FEBEV heeft geen bezwaar tegen een **doorlichting door de dienst dierenwelzijn van de Thomas More Hogeschool** als een onafhankelijke instelling, **dit onder auspiciën van de bevoegde dienst.**

FEBEV en de bevoegde dienst werken samen aan **eenduidige toetsingscriteria** en voorzien een timing voor doorlichting van de Vlaamse slachthuizen tegen eind 2017.



4. OPLEIDING



FEBEV en de bevoegde dienst gaan akkoord met de **versterking van tijdelijke kwalificaties** voor personen die met levende dieren in aanraking komen.

FEBEV engageert zich om samen met het **opleidingsinstituut voor de voedingsindustrie (Alimento)** **de opleidingsfrequentie te verhogen voor de opleiding AWO**, inclusief de mogelijkheid tot het aanbieden van **in-house opleidingen**.

De bevoegde dienst engageert zich om samen met FEBEV **periodieke opfrustrainingen** te voorzien voor gekwalificeerd personeel.

4. OPLEIDING

De bevoegde dienst onderzoekt de mogelijkheid tot het koppelen van de **duurtijd van de kwalificatie aan het volgen van opfrustrainingen.**

De bevoegde dienst engageert zich tot het opleiden van **BMO's met aantoonbaarheid van AWO kwalificatie.**

5. TRANSPARANTIE TUSSEN ACTOREN

FEBEV engageert zich om de **sectorgids G-018** in 2017 te onderwerpen aan een revisie. Hiertoe zullen de elementen die verbonden zijn aan dierenwelzijn uitgelicht worden en in samenspraak met de bevoegde dienst in een leidraad worden omgevormd als bijlage aan de sectorgids.

De bevoegde dienst engageert zich om **duidelijke informatie te verstrekken met betrekking tot de verdeling van bevoegdheden, verwachtingen ten aanzien van de operatoren en informatiestroom** om de opvolging van de modaliteiten verbonden aan het toezicht in het kader van dierenwelzijn te verzekeren.

5. TRANSPARANTIE TUSSEN ACTOREN

De bevoegde dienst engageert zich tot het vastleggen van **duidelijke afkeurcriteria ten aanzien van de aanlevering van de dieren** zodat eenduidigheid kan worden gecreëerd tussen de voorgaande schakel en de slachthuizen teneinde de commerciële discussie ondergeschikt te stellen aan dierenwelzijn.

De bevoegde dienst versterkt de BMO die ante mortem keuring uitvoert in zijn rol van toezichter op dierenwelzijn om de aandacht voor dierenwelzijn helder te stellen in vergelijking met zijn taak om de geschiktheid voor consumptie te beoordelen van de inkomende dieren.

5. TRANSPARANTIE TUSSEN ACTOREN

De bevoegde dienst onderzoekt de mogelijkheid tot het **opnemen van dierenwelzijnsopleidingen voor transporteurs** binnen het pakket nascholing vakbekwaamheid.

FEBEV engageert zich om in **dialog te treden met de landbouworganisaties** om hen te duiden op de verantwoordelijkheid die zij eveneens hebben om dieren mee te geven met de transporteurs die conform zijn.

3. DOORLICHTING

Groep Dier & Welzijn



KADER

- Audits waren aangekondigd (toegang tot de stallen voor productie, verschillende diersoorten, etc.)
- FEBEV informeerde zijn leden en werkte samen met de bevoegde dienst om de audit open te stellen voor niet-leden.
- Duurtijd: een dag per diersoort, uitzondering voor kleine inrichtingen.
- Chronologie van lossen tem kelen
- Aandacht voor interactie door observatie van mens en dieren, door twee onderzoekers, inclusief beoordeling van infrastructuur en omgevingsparameters alsook dierenwelzijnsprotocols –en registers door de bedrijven aangewend.
- Welfare Quality[®] protocol (parameters en wijze van registratie)

KADER

gord rlichting	Slachthuis	Periode van doorlichting	FEBEV-lid	Te slachten diersoort(en)
1	Debaenst NV	September 2017	Ja	Runderen
2	ETN Adriaens NV	September 2017	Ja	Runderen en schapen
3	Sus Campinae NV	Oktober 2017	Ja	Varkens
4	Tampere BVBA	Oktober 2017	Ja	Rundvee
5	EEG Slachthuis Mechelen NV	Oktober 2017	Ja	Runderen en varkens
6	Slachthuis Vanlommel NV	Oktober 2017	Neen	Kalveren
7	Openbaar Slachthuis Diksmuide- Oudekapelle BVBA	Oktober 2017	Ja	Runderen, paarden, varkens, schapen en geiten
8	Noordvlees Van Gool NV	Oktober 2017	Ja	Varkens
9	Brugs Slachthuis NV	Oktober 2017	Ja	Runderen, kalveren, paarden, schapen en geiten
10	Porc Meat Zele NV	Oktober 2017	Ja	Varkens
11	Exportslachthuis De Coster NV	Oktober 2017	Ja	Varkens
12	Klaasen & Co NV	November 2017	Neen	Reforme legkippen
13	Fluimveeslakterij Cooreman NV	November 2017	Neen	Braadkippen
14	Export Slachthuis Tielt NV	November 2017	Ja	Varkens
15	VanDrie België NV	November 2017	Neen	Kalveren
16	Flanders Meat Group BVBA	November 2017	Ja	Runderen
17	Slachthuis Swaegers NV	November 2017	Neen	Runderen
18	Matanza Slachthuis Ronse NV	December 2017	Ja	Rundvee, schapen en geiten
19	Slachthuis Geel NV	December 2017	Ja	Runderen, kalveren en varkens
20	Slachthuis Van der Linden BVBA	December 2017	Neen	Rundvee en schapen
21	Belki NV	December 2017	Neen	Braadkippen
22	Openbaar Slachthuis Diksmuide Beerst BVBA	December 2017	Neen	Runderen en schapen
23	Comeco NV	December 2017	Ja	Varkens
24	Covameat NV	December 2017	Ja	Varkens
25	Van Hoornweder EEG Slachthuis NV	December 2017	Ja	Varkens
26	Mastvlees NV	December 2017	Ja	Runderen en schapen
27	G. Vanlandschoot & Zonen NV	December 2017	Ja	Varkens
28	Slachtgroep Leieland BVBA	December 2017	Ja	Runderen, paarden, schapen en herten
29	Ryckaert Bvba	December 2017	Ja	Rundvee en varkens
30	Westvlees NV	Januari 2018	Ja	Varkens
31	Slagerij Vande Walle BVBA	Januari 2018	Ja	Rundvee, schapen, geiten en varkens
32	Nollens NV	Februari 2018	Neen	Braadkippen

Doorlooptijd: 19/09/2017 tem 28/02/2018

32 slachthuizen (31 VL, 1 W)

A. DRIJVEN EN LOSSEN

“Het drijven en lossen van de dieren verloopt goed, maar kan nog efficiënter en vlotter als ethologische inzichten nog meer bij het vloerpersoneel worden ingeburgerd. **Regelmatische herhalingslessen zijn daarom belangrijk.**

Kleine infrastructurele aanpassingen (verlichting, geluidsreductie, spiegels, geen rechte hoeken...) kunnen het drijfproces nog vlotter doen verlopen. De kwaliteit van de aangevoerde dieren is doorgaans goed, waarschijnlijk een gevolg van de mentaliteitswijziging t.g.v. de in de pers aangehaalde dierenwelzijnsproblemen in de slachtsector in het voorbije jaar.

In de vrachtwagen en op de loskade moeten soms dieren worden bedwelmd. Daarom is een **gedegen kennis op vlak van (nood)bedwelming** cruciaal. “



Figuur 7: Zelfde loskade als in Figuur 6, maar ditmaal van binnenuit gefotografeerd. De loskade is in de hoogte verstelbaar in functie van de étage van de vrachtwagen. De vloer is ingestrooid opdat eventuele overgangen van kleuren en materiaal voor de varkens niet storend zijn zodat ze vlot van de vrachtwagen gaan. De drijver, met groene laarzen en overall, heeft een spatel en een drijfplank. Kortom, alle parameters zijn aanwezig om de dieren vlot te drijven.

B. WACHTRUIMTE



Figuur 9: Allerlei vormen van afleidingsmateriaal of bijtmateriaal waardoor varkens hun frustratie kunnen ventileren.

“Het nut van een wachtruimte is het tot rust laten komen / laten recupereren van de dieren. Daarop dient dan ook de focus te liggen. Zo dient de **productie van lawaai** (grendels, hogedrukspuiten, machines...) in de wachtruimte zoveel mogelijk te worden vermeden. Daarnaast is een ruwe structuur/textuur van de vloer belangrijk om uitglijden te voorkomen. Om varkens tot rust in de wachtruimte te brengen, is het belangrijk om ze gedurende een tiental minuten direct nadat ze in de wachtruimte werden ondergebracht, te vernevelen.

Afleidingsmateriaal in de wachtruimte brengt verstrooiing bij varkens waardoor sociale interacties en krijsgeluiden worden gereduceerd. “

C. DRIJFGANG NAAR DE BEDWELMING



Figuur 11: De drijfgang bestaat uit een buizenframe waardoor de runderen de omgeving kunnen verkennen en daardoor soms opschrikken, halthouden en terugdeinzen.

“Om het drijfproces naar de bedwelgingsinstallatie optimaal te laten verlopen, dient er aandacht te worden besteed aan **geluidsreductie, infrastructuur (verlichting, geen rechte hoeken...) en het reinigen van de bedwelgingslocatie** zodat er geen bloed meer aanwezig is van de voorganger waardoor het drijfproces van het aankomende dier wordt bemoeilijkt. Regelmatig worden nog **elektrische prikkelaars aangewend**. Als alternatief voor een elektrische prikkelaar kan een stuk stijve borstel aan een steel worden gebruikt (Figuur 24) . “

D. FIXATIE

“Voor de fixatie van de dieren zijn er verschillende technieken met elks zijn voor - en nadelen. “

E. BEDWELMING

“Voor dit topic wordt vaak de term ‘verdooving’ gebruikt. De correcte term is echter ‘bedwelmen’ , want het is de bedoeling de dieren buiten bewustzijn te brengen en niet enkel hen ongevoelig te maken voor pijn, wat zou kunnen begrepen worden uit het woord ‘verdoven’ (De Tavernier en Aerts, 2003).

Het succes van de bedwelming is niet in ieder slachthuis 100% en kan bijgevolg beter. Het feit dat in verschillende slachthuizen een bedwelmingseffectiviteit van 100% werd vastgesteld, wijst erop dat dit onder bepaalde omstandigheden toch mogelijk moet zijn. Echter, elke bedwelmingstechniek (penetrerend penschiettoestel, elektrische bedwelming en gasbedwelming) heeft zijn voor- en nadelen en het lijkt toch aangewezen die **bedwelmingstechnieken verder te optimaliseren of er alternatieven voor te zoeken.**

F. CONTROLE OP DE EFFECTIVITEIT VAN DE BEDWELMING

“De controle op de effectiviteit van de bedwelming **dient meer in het bedrijfsmanagement te worden ingebed.**”

Meer doorgedreven monitoring kan bijdragen tot een betere bedwelmingstechniek en – succes. “



Figuur 18: controle van de corneareflex na de bedwelming van een rund.

G. OPTAKELN VAN DIEREN

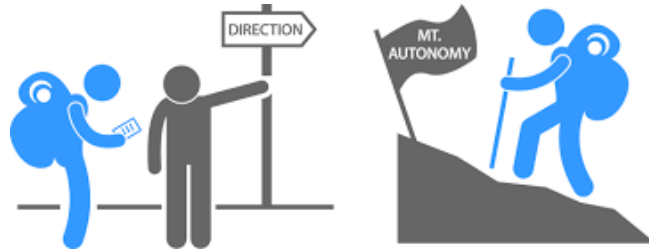
“Het optakelen van de dieren verloopt vlot en correct. Het aanhaken van zwaardere vleeskuikens vormt een aandachtspunt.”

H. VERBLOEDEN

“Het verbloeden van dieren verloopt correct. Om het verbloeden van runderen te optimaliseren kan best voor een borststeek worden geopteerd. “

I. ANIMAL WELFARE OFFICER(AWO)

“Het **aantal AWO's** binnen een slachthuis is in de afgelopen jaren **toegenomen**, wat een goede zaak is. Het is echter belangrijk dat de AWO **in alle vrijheid** de mogelijkheden krijgt/bezit om – indien nodig – correcte , corrigerende dierenwelzijnsmaatregelen in het slachthuis te kunnen nemen. “



J. DOCUMENTATIE

“**Protocollen en registers zijn in de slachthuizen aanwezig.** Zowel voor de slachthuizen zelf, voor auditeurs als inspecteurs zou het een voordeel zijn, mocht er **meer uniformiteit** in de documenten kunnen worden gebracht. “

K. RITUELE SLACHT

“De verordening (EG) nr. 1099/2009 van de Raad van 29 september inzake de bescherming van dieren bij het slachten voorziet dat er voor slachtingen in het kader van religieuze riten een uitzondering geldt op de verplichting tot voorafgaande bedwelming van slachtdieren.

Die wetgeving heeft in Vlaanderen tot gevolg dat dieren zonder bedwelming, met bedwelming of met post - cut bedwelming volgens de ritus worden geslacht.

Het verplichten van het toepassen van bedwelming of post - cut bedwelming kan een forse dierenwelzijnsvooruitgang opleveren, zeker wat betreft het slachten van runderen.

Echter, dergelijke verplichting mag **niet tot resultaat hebben dat het onbedwelmd slachten naar het buitenland verschuift** wat geen verbetering van de dierenwelzijnsproblematiek betekent, maar louter een verschuiving ervan. “

L. CAMERA'S

“Camera's **kunnen een meerwaarde betekenen** in het monitoren en garanderen van het dierenwelzijn in de slachthuissector.

Echter, er dienen **duidelijke richtlijnen** te worden opgesteld betreffende het nut van de camera's, het gebruik ervan en het wettelijk karakter ervan. “

AANBEVELINGEN OP NIVEAU VAN DE SLACHTHUIZEN

- **Reductie van omgevingsinvloeden:** de lawaaierige omgeving in een slachthuis wordt per definitie bijna als normaal ervaren. Toch is een rustige (werk)omgeving belangrijk voor mens en dier. Er dient aandacht te worden geschonken aan de reductie van storende omgevingsinvloeden zoals geluid en een gebrek aan verlichting (waardoor storende schaduwen ontstaan). Niet enkel de reductie van basisgeluid (onder de 85 dB) is belangrijk, maar zeker ook de reductie van de piekgeluiden waardoor mens en dier opschrikken. Daarnaast is een ruwe structuur/textuur van de vloer belangrijk om uitglijden te voorkomen.
- **Afleidingsmateriaal voor varkens:** gezien het effectief gebruik van afleidingsmateriaal door varkens in de wachtruimte van slachthuizen, kan dit best in elk wachthok van een varkensslachthuis worden aangebracht.
- **Vernevelen van varkens in de wachtruimte:** Om varkens tot rust in de wachtruimte te brengen, is het belangrijk om ze gedurende een tiental minuten direct nadat ze in de wachtruimte werden ondergebracht, te vernevelen.

AANBEVELINGEN OP NIVEAU VAN DE SLACHTHUIZEN

- **Opleidingen:** organiseer regelmatig opleidingen voor transporteurs en slachthuispersoneel dat met levende dieren in aanraking komt. De regelmaat van opleiding is belangrijk gezien het effect van een opleiding na een aantal maanden reeds begint te vervagen . Best zouden deze opleidingen structureel doorheen het jaar worden ingepland.
- **Controle van de effectiviteit van de bedwelming:** de beoordeling van de bedwelming wordt voornamelijk gebaseerd op de controle van de corneareflex. Echter, dit is niet sluitend en er dienen ook nog andere reflexen te worden gecontroleerd, direct na bedwelming, bij het kelen en tijdens het verbloeden. (EFSA, 2013).

AANBEVELINGEN OP NIVEAU VAN DE SLACHTHUISSECTOR

- **Ontwerpen van sjablonen** : tijdens de doorlichting is gebleken dat er een variatie in sjablonen voor protocollen en registratiedocumenten wordt gebruikt. Eenvormigheid hierin zou een meerwaarde betekenen. Er zouden een aantal **ontwerpsjablonen** kunnen worden ontwikkeld en aan de slachthuizen ter beschikking worden gesteld.

- **Animal Welfare Officer (AWO)** is een gekwalificeerd werknemer die het dierenwelzijn in het slachthuis opvolgt. Indien er (acute) problemen op gebied van dierenwelzijn zijn, moet deze persoon ingrijpen . Dat impliceert dat tijdens het productieproces een **AWO best aanwezig** is.
Dat betekent dat een AWO best in dienst van het slachthuis werkt en niet in vrij dienstverband (consultant) wat de functie tot een administratieve functie zou kunnen doen vervagen. Anderzijds dient de AWO in de bedrijfsvoering in te grijpen, wat voor een werknemer niet evident is. Een zekere , maar nog te definiëren, **onafhankelijkheid** binnen het slachthuis zou de AWO - functie kunnen versterken.

AANBEVELINGEN OP NIVEAU VAN DE SLACHTHUISSECTOR

- **Cameratoezicht:** doel van de beelden, personen die de beelden mogen bekijken, duur van de opslag van de beelden, analyse van de beelden (welke tijdstippen), welke parameters dienen te worden geanalyseerd en geregistreerd, te nemen acties na vaststellen van niet - tolereerbare activiteiten op de camerabeelden, toelaatbaarheid als bewijsmateriaal...
- **Functie van de dierentransporteurs** : de taak van de dierentransporteurs kan best worden beperkt tot het lossen van de dieren. Vanaf de loskade kunnen de bestuurders van het slachthuis de taak om de dieren naar de wachtruimte te brengen, overnemen. Dergelijke duidelijke taakomschrijving is een voordeel bij eventuele calamiteiten en een eventueel daaraan verbonden discussie omtrent verantwoordelijkheden

AANBEVELINGEN OP NIVEAU VAN HET BELEID

- **Oprichting van een kenniscentrum** : het kenniscentrum heeft als doel het verzamelen en verschaffen van objectieve elementen vanuit de verwerking van geregistreerde gegevens en van gevalideerde gegevens, analyses en alle andere informatiebronnen, om kwalitatief de realisatie van good practices op gebied van dierenwelzijn te ondersteunen. Dergelijk kenniscentrum kan gidsen voor goede praktijken voor operationele en monitoringprocedures die bij het doden van dieren moeten worden gevolgd, opstellen, zodat bedrijfsexploitanten op het gebied van dierenwelzijn worden ondersteund.
- **Automatisatie van de registratie van dierenwelzijnsparameters** : er dient verder te worden ingezet op de ontwikkeling van automatische monitoringssystemen voor het dierenwelzijn in slacht huizen. Er bestaan reeds technologieën (automatische beeldanalyse) voor de detectie van voetzoollaesies bij pluimvee . Zo zou ook de conditie van dieren, het aantal huidletsels, kreupelheid , efficiëntie van de bedwelming ... automatisch kunnen worden geëvalueerd en verder ook automatisch worden geanalyseerd in functie van seizoen, herkomstbedrijf, transportkarakteristieken.. .

AANBEVELINGEN OP NIVEAU VAN HET BELEID

- **Animal Welfare Officer**: sinds de eerste Animal Welfare Officers zijn opgeleid (2013) , zijn een aantal dierenwelzijnscriteria aangepast . Omwille van voortschrijdende wetenschappelijke inzichten, en wettelijke en administratieve aanpassingen dient een AWO met enige regelmaat bij te scholen . Een voorstel om hieraan tegemoet te komen, zou zijn om een vooropgesteld minimumaantal punten via opleidingen verspreid over een tijdsperiode van 5 jaar bijeen te sprokkelen.
- **Ritueel slachten** : we stellen het verplicht gebruik van reversibele bedwelming voor. Voor de diersoorten waarvoor nog geen reversibele bedwelmingsmethodes voorhanden zijn, kan voorlopig de methode van post - cut stunning worden opgelegd omdat hierdoor het bewustzijnsverlies van de dieren sterk versnelt. Echter, een Europese consensus op gebied van de rituele slacht moet een streefdoel zijn om te voorkomen dat Belgische bedrijven hun activiteiten naar andere Europese landen verschuiven waardoor het dierenwelzijnsprobleem niet is verholpen, maar louter is verplaatst.

AANBEVELINGEN OP NIVEAU VAN HET BELEID

- **Verplichte ondersteuning qua ethologische inzichten bij nieuwbouw en renovaties van slachthuizen:** slachthuizen worden ontworpen door architecten en ingenieurs zonder gespecialiseerde kennis van diergedrag. Dergelijke ethologische inbreng kan de plaatsing van lichtpunten, het ontwerp van drijfgangen, gebruik van materialen... optimaliseren zodat het ontwikkelde concept een positieve bijdrage heeft tot het drijfproces van de dieren in het slachthuis. Er zou hiervoor beroep kunnen worden gedaan op specifieke kennisorganisaties zowel in binnen - als buitenland.
- **Bedwelmings technieken hebben bepaalde ongewenste eigenschappen:**
 - CO₂ heeft het voordeel dat dieren in groep naar de bedwelmingsinstallatie kunnen worden gedreven, maar het nadeel dat het aversief werkt.
 - Het afgelopen decennium is er een sterke verschuiving van de elektronarcose bij varkens naar CO₂ - bedwelming ontstaan. Elektronarcose faalt soms, o.a. ten gevolge van de foutieve of slechte plaatsing van de elektroden.
 - Het gebruik van het penschiettoestel resulteert niet steeds in een goed bedwelmend effect. o.a. bij geagiteerde dieren is het gebruik van deze bedwelmings techniek moeilijk

AANBEVELINGEN OP NIVEAU VAN HET BELEID

- **Korte keten**: In Vlaanderen bestaan er enkele kleine slachthuizen die gespecialiseerd zijn in het slachten van verschillende diersoorten voor particulieren. In deze regio is daardoor een korteketenafzet mogelijk. Echter, in het oosten van het land is er een gemis aan dergelijk slachthuis (voor korteketen - en bio - afzet) van minimale omvang. Het bouwen van dergelijk slachthuis in het oosten van het land kan het aantal transportkilometers reduceren en de korteketen stimuleren. Een andere mogelijkheid is het construeren van een mobiel slachthuis, maar de exploitatiekosten daarvan zullen hoogstwaarschijnlijk te hoog liggen om te verhalen op het (te) beperkt aantal te slachten dieren . Door het gebruik van een klein slachthuis in het oosten van het land of een mobiel slachthuis wordt ook het transport van dieren over lange afstanden teruggedrongen wat een bijdrage kan leveren aan het waarborgen van het dierenwelzijn.

3. CONTROLES

DIENT DIERENWELZIJN



INFORMATIEFORMULIEREN RUNDVEE

In 2017 werden 76 meldingsformulieren ontvangen waarvoor 143 dossiers werden aangemaakt.

Houders: 71 → 19 proces-verbalen (PV's) en 7 proces-verbalen van waarschuwing (PVW's)

Vervoerder: 68 → 22 PV's en 10 PVW's

Slachthuis: 4 → 3 PV's en 0 PVW's

Aard van de inbreuken:

Aard inbreuk	Aantal meldingen
Hoogdrachtig	18
Lossen uit fixatie voor verlies van bewusteloosheid	3
Mank, fractuur	21
Niet op eigen krachten kunnen lopen	15
Noodslachting	2
Open wonde	3
Prolaps	1
Recente kalving	1
Sterfte	2
Verzorging	3
Voorziening voor doden	1
Meerdere	5
Andere	1

INFORMATIEFORMULIEREN VARKENSSECTOR

In 2017 werden 121 meldingsformulieren ontvangen waarvoor 243 dossiers werden aangemaakt.

Houders: 122 → 14 PV's en 10 PVW's

Vervoerder: 119 → 18 PV's en 15 PVW's

Slachthuis: 2 → 2 PV's

Aard van de inbreuken:

Aard overtreding	Aantal meldingen
Doden	1
Klophamer	29
Mank, fractuur	18
Niet op eigen kracht lopen	7
Open wonde / abces	18
Overbeladen	3
Prolaps	7
Puntige voorwerpen	3
Recente partus	2
Slaan of schoppen	7
Sterfte	1
Vakbekwaamheid	1
Verkoop ziek dier	2
Verzorging	2
Voorttrekken aan oren	1
Meerdere	19

4. ERVARINGEN VAN HET WERKVELD



KNELPUNTEN IN DE SAMENWERKING MET TOEZICHT

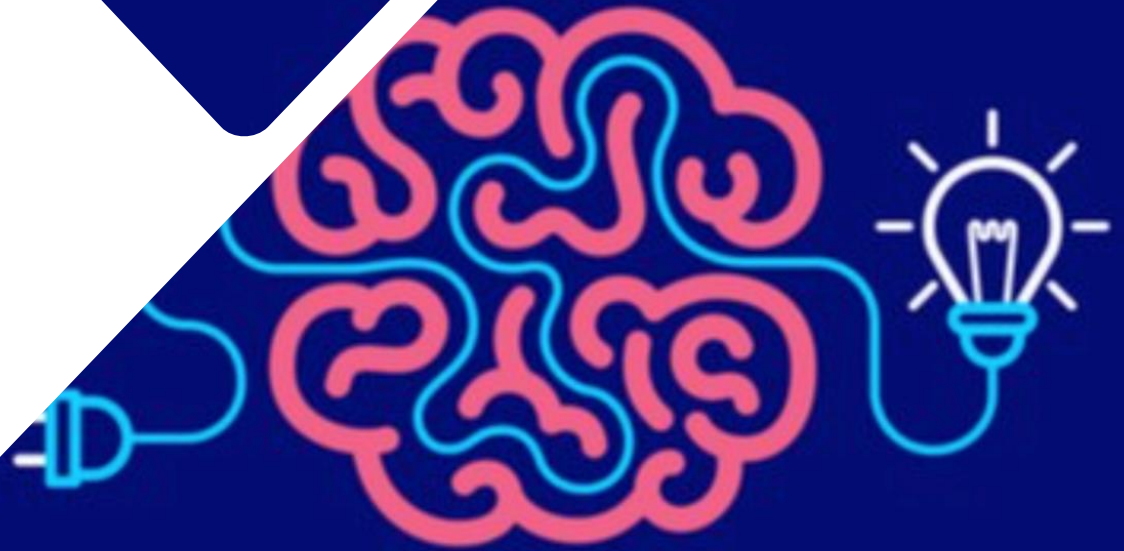


FEBEV IS GEEN LID
VAN DE RAAD VOOR
DIERENWELZIJN

- Opleidingsvereisten
- AWO-kwalificatie?
- Dedicated mensen voor slachthuizen?
- Structurele uitbouw van de dienst? Studie met betrekking tot de organisatie van een dierenwelzijnsinspectie

- Geen interpretatie-document en weging van de checklist
- Beroepscommissie ?

5. CONCLUSIES & Verbeterpunten



2017 – turning point voor de sector, cfr. Voedselveiligheid tijdens de dioxinecrisis 1999

Versnelde implementatie en realisatie van de elementen uit het convenant in ≥ 12 maand

Structurele verankering en verdere implementatie van de opmerkingen uit de doorlichting vereist bij de sector, operatoren maar ook de overheid (regionalisering 2014)

Samenwerking nodig tussen sector en toezichthouder(s), zowel regionaal als federaal.
Effectievere controle $\neq$ Meer controle

FEBEV lid van de Raad voor Dierenwelzijn? Werkgroep?

Peer Review systeem wordt in 2018 uitgerold om AWO's aan ervaringsuitwisseling tussen bedrijven te doen om gezamenlijk de lat te verhogen.
(idem systeem LOK bij huisartsen)

Organisatie van jaarlijkse opleidingen in samenwerking met het toezicht



KUNNEN WE GARANTIES VERSTREKKEN DAT DEZE INSPANNINGEN HET EINDE BETEKENEN VAN COMPROMITTERENDE BEELDEN UIT SLACHTHUIZEN?

NEE

WE KUNNEN WEL GARANTIES VERSTREKKEN DAT DEZE INSPANNINGEN EEN BIJDRAGE LEVEREN AAN HET BEWUSTZIJN VAN DE MENSEN WERKZAAM IN DE SLACHTHUIZEN.

DIT VEREIST EEN NIET-AFLATENDE INSPANNING VAN ALLE PARTIJEN OM TOT WELSLAGEN TE KOMEN.

HET ISOLEREN VAN BEELDEN EN FRAMEN VAN INFORMATIE IS EEN MEDIAGESTUURD GEGEVEN OM EEN BEPAALD DOEL TE DIENEN. DIT DOEL IS STRIJDIG MET DE PRODUCTIE VAN VLEES. MAW EEN DERGELIJKE POLARISATIE IS TEN ALLEN TIJDE MOGELIJK.

LEERPUNTEN VOOR DE SECTOR

1. De sector werd opgeschud door de beelden in de media vorig jaar. Dit bracht een shift in visie en belang van dierenwelzijn met zich mee. Het onderwerp stond op dat moment niet voldoende op de radar bij verschillende leden. De dioxinecrisis was de katalysator voor een andere inkleding van voedselveiligheid en waarde-invulling. Zo kunnen we dit ook voor dierenwelzijn stellen.
2. Het auditrapport geeft aan dat de slachthuizen effectief inspanningen leveren om het dierenwelzijn op duurzame wijze te verankeren. Er zijn aandachtspunten geformuleerd die wij als sectorfederatie ter harte nemen en verder zullen oppikken met onze leden.
3. Er is een behoefte tot meer coördinatie en samenwerking tussen de slachthuissector en de bevoegde diensten voor toezicht. Ik ben overtuigd van een betere integratie en aldus effectiever toezicht, dan meer controles tout court.
4. Als federatie zetten we in op bijscholingen voor de personen die verantwoordelijk zijn voor dierenwelzijn in de slachthuizen (animal welfare officers of AWO). Bijkomend wensen we de betrokkenen personen via peer review (AWO's beoordelen andere AWO's) aan ervaringsuitwisseling te laten doen. Zo wordt verdere verbetering ook van binnenuit en op duurzame manier gerealiseerd. Daar is het finaal om te doen.
5. Gaan we in de toekomst de garantie kunnen bieden dat dergelijke aanstootgevende beelden van slachthuizen niet meer zullen getoond worden? NEE, we kunnen wel garanties verstrekken dat deze inspanningen een bijdrage leveren aan het bewustzijn van de mensen die werkzaam in de slachthuizen. Dit vereist dan ook een niet-aflatende inspanning van alle partijen om tot welslagen te komen. Het isoleren van beelden en het framen van informatie is een mediagestuurd gegeven om een bepaald doel te dienen. Dit doel is strijdig met de productie van vlees, maw een dergelijke polarisatie is TEN ALLEN TIJDE mogelijk. Als slachthuis doden we dieren om er vlees van te produceren. Het is onze plicht naar de maatschappij toe om dat op de best mogelijke manier te doen.



**BEDANKT
VOOR
JULLIE
AANDACHT**